

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă,
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparate

Revista apare regulat la 1. și 15. a fiecărei luni afară de lunile de vacanțe Iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru	Instituții și Autorități	500 Lei pe 1 an
	Advocați	400 Lei pe 1 an
	Magistrați	500 Lei pe 1 an
	Un număr simplu	20 Lei
	Un număr dublu	50 Lei
	Un număr vechiu	55 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 55.
Telefon 590. Administrația: Str. Regina Maria 34 (Radio Reclame România S.A.) unde se primesc abonamente și ori ce cereri de adf. Telefon 630

S U M A R U L :

1. Desființarea Concordatului forțat de *Dr. Victor Onișor Prof. la Univ. din Cluj.*
2. Consiliul legislativ . . . . . de *Șt. Praporgescu Primpreș. Trib. Sibiu.*
3. Legea pentru suprimarea Min. public la Judecătorile din Ardeal cu observări . . . . . de *V. M. Dimitriu.*
4. Soc. comerciale ocazionale. Caracter. Lichidare. (Art. 62 c. com. ard.) Jurisprudențele Trib. Cluj și Curții de Apel Cluj cu o adnotare . . . de *Dr. Ioachim Tolciu avocat din Cluj.*
5. Dacă în apel se poate face mai grea situația acuzatului. Jurispr. Curții de Apel Cluj, cu o adnotare de *C. Xantopol avocat din Cluj.*
6. Rezumate de Jurisprudența stabilită de către instanțele Jud. din Ardeal.
7. Jurisprudența Stabilită de Înalta Curte de Casație. Complexul pentru Ardeal și Bucovina.
8. Informațiuni.

Nr. 4070—1915, o astfel de critică, a cărei concluziune generală, ar fi fost desființarea a însăși instituției, nu am citit. Reglementarea concordatului forțat astfel cum este cuprinsă în regulamentul citat reclamă oarecari corectări, cari s'au dovedit a fi necesare și în aplicarea din ultimii trei ani în Ardeal, cari făcute, instituțiunea putea să funcționeze foarte bine în baza aceluiași regulament.

Experiența de 10 ani invocată în motivele referatului făcut de Ministerul Justiției de fapt se reduce la cel mult trei ani. Deși nu îmi stă la îndemână o statistică a concordatelor forțate deschise în baza regulamentului din 1915, în baza informațiilor câștigate de mine la mai multe tribunale pot să afirm, că această instituțiune în afară de cazuri sporadice din timpul războiului, a fost practică numai în ultimii trei ani.

Aplicarea concordatului în lumea comercială stă în legătură cu situația economică a comerțului. Câtă vreme viața comercială a putut să ajungă în condițiuni acceptabile la capitalul necesar pentru desfășurarea afacerilor, comercianții debitori nu au avut nevoie de a apela la acest mijloc-extraordinar de apărare a situației lor materiale, care este procedura concordatului forțat. Când achiziționarea capitalului de învârtirea afacerilor s'a putut face numai cu dobânzi foarte mari, cari dobânzi nu mai puteau fi suportate de afacerile comerciale, s'au ivit și cazurile de cereri a concordatului forțat. Deodată cu pronunțarea în țara noastră a crizei economice, s'au ivit și cazurile de apel la procedura concordatului forțat. În epoca anterioară ultimilor trei ani, epocă caracterizată în viața economică prin abundența de numerar și ca rezultat prin o mare desfășurare de afaceri industriale și comerciale, s'au fondat foarte multe întreprinderi noi. Fiind numerarul ief-

Desființarea concordatului forțat

Consiliul de Miniștrii prin Jurnalul publicat în „Monitorul Oficial” din 11 și 12 Martie 1925 a abrogat concordatul forțat în afară de faliment, reglementat în teritoriile ardelene prin regulamentul Nr. 4070—1915. În motivele referatului prezentat de Ministrul Justiției se cuprind următoarele: „Dispozițiunile privitoare la concordatul forțat în afară de faliment fiind constituit spre a facilita situațiunea comerciantului debitor și experiența făcută în cursul de aproape 10 ani n'au dat rezultatele ce se așteptau dela aplicarea lui...”

Prin urmare unicul motiv invocat de ministerul Justiției pentru desființarea concordatului forțat este, că această instituțiune după experiența făcută în curs de aproape 10 ani n'a dat rezultatele ce se așteptau dela aplicarea ei. Ori cât de categorică ar fi această declarațiune a referatului prezentat de Ministerul Justiției, cine a urmărit evoluțiunea instituțiunii concordatului forțat și chiar experiențele câștigate la noi, nu poate să ajungă la această concluziune. Ori câte critici s'ar fi făcut în timpul din urmă regulamentului

lin, comercianții își aflau ușor profitul remunerativ în afacerile lor și puteau ușor să satisfacă și pe creditorii lor. Prin urmare în acest timp comerțul nu a avut nevoie să apeleze la mijlocul extraordinar al concordatului forțat. În aceasă epocă dar n'a putut să se câștige nici experiență în ceea ce privește viabilitatea acestei instituțiuni.

În țara noastră experiența este foarte redusă, astfel că motivul invocat de Ministerul Justiției este fără temei convingător. O experiență de cel mult trei ani nu este suficientă pentru a condamna într'un mod atât de categoric instituțiunea concordatului forțat, care are în viața juridică a Angliei un trecut de o sută de ani. Dacă comerțul Angliei introducând această instituțiune în anul 1826, a menținut-o, a dezvoltat-o, i-a construit principiile, a reglementat-o prin lege din nou în anul 1849, a codificat-o, pe baza experienței câștigate în anul 1887, iar în anul 1890 a rectificat aceea eroare sau acel neajuns, pentru care instituțiunea a fost criticată și la noi: nu se poate spune cu deplin temei din partea ministerului nostru de Justiție, că instituțiunea nu a dat rezultatele ce se așteptau dela aplicarea ei. Instituțiunea concordatului forțat există în toate statele civilizate (în Belgia din anul 1851, în Egipt din anul 1900, în Franța din 1889, în Olanda din 1893, în Norvegia din 1899, în Italia din 1903, în Portugalia din 1889, în Spania din 1897, în Austria din 1862, în Germania instituțiunea falimentului a putut să fie începută numai după ce concordatul încercat, în prealabil nu a izbutit, dispozițiune cunoscută din anul 1753). În Ungaria instituțiunea a fost creată abia în anul 1915. Prin urmare în șirul statelor civilizate, cari cunosc acest așezământ juridic țară vecină nouă este între cele din urmă. Instituțiunea concordatului a fost legiferată în mod extraordinar în timpul războiului mondial. Regulamentul respectiv însă nu este o lucrare pripită, ci el este rezultatul muncii de mai mulți ani a unuia dintre cei mai buni magistrați unguri, detașat în ministerul Justiției ca membru al comisiunii de codificare. Această lucrare a utilizat tot materialul relativ la evoluțiunea, acestei instituțiuni în statele europene. Ea nu este o operă de mântuială, vrednică a fi aruncată la dosarul legilor nefolositoare. Regulamentul Nr. 4070—1915 cuprinde reglementarea instituțiunei în ultima ei fază de evoluțiune juridică.

Cum spuneam mai sus, instituțiunea tre-

buie corectată în conformitate cu experiența câștigată la noi, care experiență ne-a arătat exact acelaș neajuns, care l-a scos și practica engleză în timp de 7 decenii și care a fost înlăturat prin legea din 1890. Acest neajuns este nefixarea cotei de plată, care o poate oferi debitorul concordatar creditorilor săi. Legea engleză din 1890 a stabilit această în cota minimală de 37 $\frac{1}{2}$ procente. Sub această cotă debitorul nu poate face ofertă creditorilor săi, căci de fapt o ofertă inferioară acestei cote minimale are aparența de fraudare a creditorilor.

Abrogată instituțiunea concordatului forțat pentru teritoriile ardelene, Ministerul Justiției ce va pune în locul ei? Căci în Ardeal nu există nici un fel de mijloc de păsuire pentru comerciantul, a cărui existență economică poate fi salvată prin însănătoșire. De acum urmează să se deschidă exclusiv procedura de faliment în toate cazurile, în care comerciantul ajunge în încetare de plată, fără de vina lui, sau fără intențiunea de a-și fraudă creditorii. Paguba ce va rezulta din aceasta va fi mult mai mare, atât pentru comercianții debitori, cari sunt distruși economiceste, cât mai ales pentru comercianții creditori, cari perd aproape întreaga creanță.

În sfârșit o observare de drept constituțional. În Ungaria regulamentul concordatului forțat a fost sancționat prin legea V. din 1916, prin care guvernului i s'a dat puterea de a întregi regulamentul Nr. 4070—1915, de a-l modifica, eventual de a-l abroga. Aceste puteri date guvernului sunt conforme cu principiile constituțiunei ungare, care nu are dispoziția, că Regele este șeful puterii executive, și că Regele are dreptul de a face regulamente pentru aplicarea legilor. Constituțiunea română atât cea dela 1866, cât și cea dela 1923 prevede altcum. Regulamentele pentru aplicarea legilor are drept să le facă numai Regele. Legea nu poate fi pusă în aplicare modificată, sau abrogată prin jurnal al Consiliului de Miniștri, ci numai prin regulament dat de către Rege, ca șef al puterii executive. Prin urmare Consiliul de Miniștri român nu putea să rezolve chestiunea abrogării Concordatului forțat în baza principiilor constituțiunei ungare, ci numai în senzul prevederilor Constituțiunei, pe care a întărit-o cu jurământul său.

Victor Onișor
profesor universitar.

Consiliul legislativ

După treizeci de ani de așteptare, dela revizuirea Constituțiunii din anul 1884, care dispune, că „se va putea înființa o comisiune permanentă, care să nu aibă alte atribuțiuni decât studierea și elaborarea proiectelor de legi și regulamente“, și până la legiuitorul constituant din 1923, care prin art. 76 a noiei Constituțiuni dispune în termeni categorici că „se înființează un Consiliu legislativ etc“. S'a înfăptuit acest mare deziderat al tuturor marilor juriști, abia acum prin legea de organizare și funcționare a consiliului legislativ din 25 Februarie 1925, lege pe care o salutăm cu o deosebită satisfacțiune, ca pe adevărata salatoare a unei cât mai grabnice unificări legislative, atât de dorită de toată suflarea românească.

În adevăr nu cred să fi existat țară pe tot globul pământesc compusă nu dintr'un popor așa unitar ca al nostru, cu aceiași limbă perfect asemănătoare, cu aceleași caractere fizice și morale, cu aceiași credință și aspirațiune, cu aceiași tradiție și origină; dar chiar compus dintr'o populație neomogenă, și care totuși să fie guvernată de legiuiri diferite, care să formeze un mozaic legislativ, și să creeze un conflict permanent de aplicațiune a legilor, în relațiunile pe care zilnic locuitorii aceleiași țări le au în fiecare moment, astfel cum se petrece în țara românească!

Dela unire încoace viața economică a întregii noastre țări pulsează atât către porturile mari ale vechiului Regat: Constanța, Brăila, Galați, cât și către capitala țării, și cât de nefiresc și straniu apere situația băncilor, armatorilor, marelor magazine, atunci când primind drept preț o cambie, un accept, un cek, are surpriza de a se trezi cu excepțiuni cambiale de care habar n'are, sau dacă debitorul e mai vigilent cere și obține un concordat forțat în afară de faliment, oferind în schimbul datoriei contractate o cotă ridicolă, cu consecința suspendării procentelor convenționale, perturbând astfel întreg mecanismul creditului, baza sănătății economice al unui Stat.

Dacă în toate țările din lume, mai ales după războiu s'a manifestat o scădere a respectului legilor, ceace a și motivat scrierea profesorului francez D. Bellet și anume „Le mépris des lois“, nicăeri acest dispreț al legilor nu este mai accentuat decât la noi, și aceasta datorit nu numai psychozei timpurilor, a circumstanțelor favorabile post-belice sau

din o criză chiar a represiunii, cât mai ales dintr'o multiplicitate enormă a legilor, care și ele variază pe regiuni, dela o provincie la cealaltă, despărțindu-ne în mod nefiresc unii de ceilalți, creind concepțiuni, mentalități și situațiuni diferite.

La acest mozaic de legi dacă veți mai adăuga lipsa lor de studiere, sau de coordonare, imixtiunea legilor de un caracter special cu acele de drept comun, și ar fi de ajuns a vă cita un singur exemplu edificator și anume: printr'o lege fiscală s'a modificat la noi ordinea succesorală ab intestat prevăzută de Codul civil, reducându-se dreptul de moștenire numai până la al 4-lea grad de rudenie, atunci veți putea deduce ce vâl de nedumerire se întinde chiar asupra mânuitorilor dibaci al legilor, necum asupra profanilor cărora le impui doar maxima „nemo censeatur ignorare legem“, dar la care îi răspunde cu un dispreț suveran de nesupunere și nerespect față de atari legiuiri, ce pare că nici nu-l mai interesează, în haosul legislativ în care se găsește.

Ce să mai spunem când legile sunt călcate adesea ori chiar de aceia ce au îndatorirea lor supremă de a veghea la stricta lor aplicațiune, și ce explicație am putea da asupra faptului zilnic consumat prin încasarea de către instanțele judecătorești din Ardeal a taxelor de imprimare, fondul cărților fonduare, taxe de informațiuni, etc., când o dispozițiune constituțională unită cu legea pentru evaluarea și perceperea veniturilor Statului, interzice cu desăvârșire împlinirea și perceperea ori căror taxe și venituri altele decât cele trecute în buget, decât doar că psihologia acestor timpuri a pătruns fără nici o distincțiune în toate straturile noastre sociale.

În atari împrejurări apare evident cât de mare era necesitatea înființării consiliului legislativ, care în afară de studierea și pregătirea legilor organice curente, trebuie a înfăptui opera desăvârșită ce se cere: a armonizării și unificării codurilor, care se prezintă după unire în condițiuni extrem de grele, și pentru care trebuie o politică legislativă radical transformatoare.

Atribuțiunile și îndatoririle acestui organ consultativ nu sunt decât consecințele logice ale menirii sale, cum se exprimă expunerea de motive: „de a ajuta guvernul și parlamentul la redactarea și coordonarea legilor și la întocmirea regulamentelor generale pentru aplicarea acestor legi“ atribuțiuni grupate în trei cate-

gorii, formând astfel 3 secții pe specialitatea materiilor, conduse de un președinte, 5 consilieri permanenți, 3 referenți titulari și 3 stagiați, la care se mai adaugă „biroul și arhiva buletinului legislativ și a colecțiilor de legi”, care va îngriji de publicațiunea anuală a colecțiilor de legi și regulamente, publicând și un buletin de studii și lucrări legislative.

Consiliul legislativ apare astfel ca un organ consultativ în întocmirea și revizuirea legilor și regulamentelor a căror lucrări finale și de coordonare se fac în secțiuni unite, exceptându-se numai proiectele de mică importanță cari se vor face într'un comitet mai restrâns al delegaților de secțiuni.

Astfel acest organ consultativ prin atribuțiunile sale nu atinge întru nimic prerogativele puterii legiuitoare și nici libertatea inițiativei legilor, rămânând din acest punct de vedere în cadrul său strict de organ pentru tehnica legislativă.

Din aceste considerațiuni se învederează dar atribuțiunile acestui nou organ, și mai ales necesitatea înființării lui fiind în convingerea tuturor principiul că, creațiunea dreptului nu aparține exclusiv legiuitorului, ca o emanațiune pură a creierului lui, ci este o condensare a principiilor evolutive, aflate în conștiința omenească și știut fiind că legea nu creiază dreptul ci numai îl recunoaște, îl definește și-l sancționează. Deci practica extrajudiciară și jurisprudența — așa cum spune expunerea de motive — ambele sub înfrîngerea doctrinei conduc la rezoluțiuni, cari prin stabilizarea lor formează norme de drept, pe cari legiuitorul nu le poate nesocoti. Așa fiind este de o importanță capitală ca în compoziția acestui înalt laboratoriu legislativ, să intre nu numai elemente de specialitate, pure doctrinare, dar și din acei cu o pregătire generală vastă, cu cunoștinți multiple asupra stărilor de fapt sociale, economice și politice, cu o practică reală judiciară și extrajudiciară, dar în curent și cu progresele științifice realizate de doctrină. Desigur din acest punct de vedere suntem fără în plin progres, numărând în rândul juriștilor și doctrinarilor noștri elemente cu cele mai înalte și reale însușiri, ce pot sta alături de cei mai mari juriști ai străinătății și nu depinde decât dela buna lor selecționare, pentru a asigura Consiliului legislativ, îndeplinirea înaltei sale chemări, pentru a cărui înfăptuire salutată astăzi, au luptat două generațiuni întregi.

Șt. Praporgescu,
Prim-președinte Trib. Sibiu.

Lege

pentru suprimarea funcțiilor de ministru public pe lângă judecătorii de pace din circumscripțiile Curțiilor de Apel din Cluj, Oradea-Mare, Timișoara, Târgul-Mureș și Cernăuți

(Publicată sub No. 930 în Mon. Oficial No. 56 din 11 Martie 1925).

Art. 1. Funcțiunile de ministru public pe lângă judecătorii de pace din circumscripțiile Curțiilor de Apel din Cluj, Oradea-Mare, Timișoara, Târgul-Mureș și Cernăuți se desființează.

Afacerile penale, de competența judecătorului de pace în cari, după dispozițiunile procedurii penale în vigoare în circumscripțiile susziselor Curții, se cerea prezența la ședință a reprezentantului parchetului și concluziunile sale scrise sau orale, se vor judeca fără prezența lui și fără concluziuni din parte-l.

Art. 2. În afacerile penale în cari vătămatul poate fi acuzator privat principal, judecătoria de ocol este investită prin simpla plângere a vătămatului, sau a altei persoane în drept a-i reprezenta în instanță.

Vătămatul va fi citat totdeauna cu mențiunea, că dacă el sau reprezentantul său nu se vor înființa la judecată, instanța îl va considera, că s'a dezistat dela acuzare.

În acest caz, cum și în cazul când acuzatorul privat principal se dezistă expres dela acuzare, instanța va stinge procedura.

Art. 3. În cazul când acțiunea publică se pune în mișcare numai după cererea prealabilă a părții vătămate, instanța e investită numai prin plângerea făcută de aceasta.

În toate celelalte cazuri, judecătoria poate fi investită atât prin plângerea părții vătămate, cât și prin orice denunțare sau arătare emanată dela autoritățile publice sau organele dependente de acestea, precum și de instituții sau persoane particulare.

În cazurile menționate în alineatele precedente, vătămatul sau denunțatorul se vor cita cu mențiunea, că neînființarea la termenul de judecată nu împiedică judecarea procesului.

Retragerea plângerii sau a denunțului asemenea nu are efectul de a stinge procedura, afară numai dacă fapta e din cele urmăribile la cererea prealabilă și vătămatul a retras plângerea în termenul prevăzut de legile în vigoare.

Art. 4. În ipoteza prevăzute de art. 2. numai partea vătămată are dreptul a face apel, în termenul și cu formele prevăzute în legile de procedură.

Art. 5. În cazurile prevăzute de art. 3. dreptul de apel îl are atât partea vătămată, cât și procurorul tribunalului în a cărei circumscripție se află judecătoria.

Pentru exercitarea acestui drept, judecătoria de pace e datoare să trimită parchetului tribunalului respectiv o copie de pe sentința pronunțată de dânsa sau întreg dosarul.

Pentru parchetul tribunalului termenul de apel curge dela data înregistrării la parchet a adresei judecătoriei de ocol cu care s'a trimis sentința sau dosarul.

Art. 6. Cauzele infractorilor minori se vor judeca de asemenea fără prezența și concluziunile orale sau scrise ale ministerului public.

Celelalte dispozițiuni însă, privitoare la modul de investire a instanței, la modul de judecată și la întrebuintarea căilor de atac prevăzute de lege, rămân neschimbate.

Pentru exercitarea dreptului de apel ce parchetul tribunalului are în aceste cauze, judecătoria de pace va comunica sentința sau dosarul.

Termenul de apel curge pentru parchet dela data arătată în art. 5 de mai sus.

Art. 7. Procesele penale pendinte la judecătorii de pace din circumscripția Curțiilor sus zise se vor judeca cu aplicarea dispozițiilor legii de față.

Art. 8. Se abrogă toate dispozițiunile contrarii legii de față din legile de procedură penală sau de orice alte legi în vigoare în circumscripțiile Curțiilor de apel din Cluj, Târgul-Mureș, Oradea-Mare, Timișoara și Cernăuți.

Observări. Alcătuită după principiile generale ale procedurii penale române; legea pentru suprimarea Ministerului public înaintea judecătorilor din Ardeal are caracter cu totul vremelnic, și va face în scurtă vreme loc aplicării noului cod unificat de procedură penală pe întreg cuprinsul țării.

Făcută pentru preîntâmpinarea unor mari greu-

tăji de natură practică, deoarece cu greu se pot găsi locuitorii ai procurorului pe lângă judecătorii din Ardeal și cu restrângerile bugetare; aceasta lege va avea darul să deprindă pe judecătorii Ardealului cu aplicarea unor principii procedurale deosebite cu totul de cele ale procedurii penale maghiare și cu care erau deprinși.

Ca toate legiurile penale unificate, alcătuite în timpul când în țară se aplică 3 feluri de pr. p., și această lege se va aplica cu prețul învingerii a mari greutăți isvorâte pe de o parte din caracterul cu totul general cum sunt redactate unele articole, iar pe de alta din faptul, că nu se precizează numind articolele din proceda penală maghiară scoase din vigoare.

Cum magistrații Ardeleni în cunosc principial, deosebirea între pr. p. maghiară și cea română în spiritul căreia e alcătuită legea aceasta, a modului de exercitare al acțiunii publice de către procuror și cum acești magistrați au avut de aplicat totdeauna legi extrem de complete și explicite prin soi și chip de circulanți explicative și regulamente de punere în aplicare, și până la publicarea unui regulament amănunțit de aplicare.

Credem util a schița deosebirea dintre pr. penală maghiară și cea română în ce privește: *Stăpânirea și exercițiul acțiunii publice de către parchet*, atât în faza preliminară de trimitere cât și în faza judecării procesului penal înaintea instanței.

In procedura penală maghiară din Ardeal. Faza preliminară de trimitere:

Procurorul nu este șeful poliției judiciare, nu poate lucra singur la cabinet sau în afară, în cazuri de flagrant delict.

Nu poate dressa singur acte și strânge probele decât numai prin delegațiune către poliție, pe care are doar dreptul s-o îndrumeze și să-i ceară concursul. (Art. 33, 84, 85, 86 pr. p. m.)

Nu poate da ordin de cercetare în privința unor anumite infracțiuni ca insulta, calomnia, violarea scrisorilor, degradarea obiectelor etc., caz când acuzarea fiind exclusiv în mâna vătămatului este nevoie de o anumită autorizare și plângere în termen. Într'un asemenea caz poliția ordonă începere cercetărilor „art. 41, 84 pr. p. m.”

Exercitarea acțiunii publice făcându-se cu drepturi egale atât de către parchet cât și de partea vătămată în crime delictive și contravențiuni, chiar când procurorul se sesizează din oficiu, el nu are niciodată, dreptul să claseze nici o afacere penală „art. 42, pr. p. m.” până când despre această nu înștiințează pe partea vătămată, care are drept să transpună plângerea Procurorului general și să-și însusească reprezentarea acuzării „art. 43, 44, 45, 47 pr. p. m.” și aceasta în afară de pretențiunile civile care se exercită ca și în pr. p. română.

Cercetările preliminare isprăvite, procurorul dressază act de acuzare, pentru toate felurile de infracțiuni. Vătămatul poate face și el act de acuzare când procurorul s'a desesizat motivat de afacere.

Actul de acuzare este pus sub controlul Camerei de acuzare, ce funcționează pe lângă Tribunal și care controlează în același timp și activitatea judeului instructor, care nu poate nici o dată da ordonanță definitivă de urmărire ori de neurmărire.

Actul de acuzare trebuie comunicat totdeauna acuzatului, care îl poate ataca cu apel la Camera de

acuzare, iar dacă aceasta îl anulează procurorul și-l poate susține prin recurs la Curtea de Apel senatul penal „art. 254—280 pr. p. m.”

Faza judecării înaintea instanței. Instanța de judecată penală nu se poate sesiza nici odată direct și de către parte cu exercițiul și judecarea acțiunii penale. Nu poate avea loc niciodată desbatere penală fără o acuzare reprezentantă fie prin procuror ca acuzator public, sau înlocuitorul lui, fie de către vătămat ca acuzator subsidiar în materie de crimă, delict, contravenții de ori ce soiuri chiar și cele de natură specială: fișcală, speculă etc., fie înaintea instanțelor represive administrative, judecătorești de ocol, Tribunal, Curte de Apel etc. „art. 1. 33 pr. p. m.”

În fața instanțelor procurorul este stăpânul exercițiului acțiunii publice. El reprezintă acuzarea pe care o poate modifica și la care poate renunța oricând. Iar dacă lipsește partea vătămată care să-și însusească reprezentarea acuzării ca acuzator subsidiar în fața instanței, acesta stinge procesul „art. 315, 323 pr. p. m.”

Mai mult, dacă procurorul dela prima instanță și-a retras acuzarea procurorul general în apel sau procurorul general în Casație nu o mai pot exercita. Apelul procurorului dela prima instanță contra unei sentințe achizițoare poate fi retras de procurorul general sau în Casație „art. 396 pr. p. m.”

In procedura penală Română. Faza preliminară de trimitere:

Acțiunea publică, fiind a societății și având de obiect pedepșirea faptelor care vătămă societatea, ea se exercită de funcționarii publici cărora le este încredințată și în primul rând de către procuror. Se întinde în urma unui denunț sau plângere sau din proprie inițiativă a procurorului „art. 2, 3, 21—27 pr. p. rom.”

Partea vătămată nu poate exercita decât acțiunea privată în daune, acțiunea publică chiar pusă în mișcare de dânsa nu poate fi oprită prin dezisterea acesteia, nu poate fi exercitată nici odată de aceasta și nu ia sfârșit, de cât prin amnestie „art. 3, 5 pr. p. rom.”

Afară de excepțiuni „adulter, răpire de minori etc.” unde acțiunea publică trebuie pusă în mișcare după cererea și stăruita părții vătămate, în totdeauna procurorul deschide acțiunea publică din propria inițiativă, se poate desesiza de dânsa motivat și o exercită până la sesizarea de instanța de judecată prin rechizitor direct sau prin judecătorul de instrucție.

În acest scop procurorul reprezentând, pe Procurorul, general este șeful poliției judiciare din circ. instanței pe lângă care funcționează. Instrumentează personal la Cabinet putând face ori ce investigații pentru strângerea probelor insoțit sau nu de judele instructor în ori și ce infracțiuni afară de contravenții.

Dispune de întregul, personal polițienesc și funcționari ofițeri de poliție judiciară putând sesiza pentru cercetări și pe judele instructor „art. 45 pr. p. r.”

Sesizează cu rechizitor introductiv pe judele instructor sau direct Tribunalul caz când abandonează acestora inițiativa acțiunii publice. Actul de acuzare se întocmește numai de Parchetul general și numai în materii de crimă.

Înaintea instanței penale de judecată. Instanța de judecată penală în materii de delictive și contravențiuni se sesizează cu acțiunea publică fie prin poliția sau plângerea direct a părții vătămate, fie prin rechizitorul procurorului sau ordonanța definitivă

a judeului de instrucție, fie prin procese verbale de constatări penale ale diferitelor autorități.

În materiile de crime, Curțile cu jurați se sesizează prin ord. camerei de acuzare, care funcționează pe lângă Curtea de Apel*).

Odată ce instanța este sesizată, afacerea penală intră în faza de judecare prin citarea părților și a martorilor propuși.

Ea are loc înaintea judecătorului de ocol fără acuzator public al cărui loc îl ține judecătorul; iar înaintea Tribunalului și Curții față de procuror sau înlocuitorul lui.

În fața instanței procurorul poate susține sau nu acuzarea. Instanța odată sesizată cu acțiunea publică și care reprezintă societatea nu e legată în nici un fel de concluziile puse de procuror; ea poate stinge sau condamna conform cu probele nefiind legată de concluziile procurorului sau de acele ale părții vătămate.

Procurorul exercită controlul asupra sentințelor pronunțate de judecătorii de ocoale din punctul de vedere al apelurilor ce are drept a declara.

Față de aceste deosebiri principiale și în legătură cu alcătuirea și baza întregului cod de procedură penală unde textele se leagă și se completează la un loc, fiind astfel într-o strânsă și intimă legătură, este ușor de înțeles că ori ce lege penală nouă nu poate fi alcătuită decât în conformitate cu textele codurilor de procedură în vigoare în întreaga țară. O lege dar nouă alcătuită pe baza de principii noi și altele de cât cele ale procedurii penale în vigoare în Ardeal, trebuie alcătuită cu foarte multă cumpăneală trebuind să aibă puse la punct și suprimate toate articolele care ar fi în contradicere cu dânsa, dar vom continua.

V. M. D.

JURISPRUDENȚA

Tribunalul Cluj

No. C. 2269/1920—22.

Societate (tovărășie) comercială (§. 62 cod. com. ard.) Caracterul normelor care o cărmuesc: dacă sunt norme imperative sau dispozitive? Dacă se poate valorifica o poziție din contractul de tovarășie independent de refuzul și înainte de terminarea și lichidarea societății? Soluție afirmativă dată de Tribunal, soluție negativă dată de Curtea de apel Cluj. Jurisprudența înaltei Cu și de casație (Curtea) din Budapesta.

In numele legii

Tribunalul Cluj în procesul pornit prin acțiunea intentată la 8. luna Noemvrie anul 1920 cu No. 2269 de către reclamantul „Albina Sucurs”. Cluj contra pârâtului Frenkel Lipot loc. în Turda pentru 47.973 Lei, în baza desbaterei orale terminate la 21. luna Decemvrie anul 1923, a dat în ziua mai jos arătată următoarea:

Sentință. Admite acțiunea reclamantului și obligă pe pârât să plătească reclamantului etc.

Motive: Tribunalul văzând că din acțiunea de față, actele dela dosar și susținerile orale ale părților, în fapt s'a constatat că Iacob Dick furnizând pârâtului Lipot Frenkel, o cantitate de ghetete, acesta i-a rămas dator cu suma de 94.486 cor. sau 47.495 lei, pe care s'a obligat să-i o plătească până la 25 August 1920 emițându-i în acest sens un bon de plată. Pârâtul ne-satisfăcând la timp aranjamentul, Iacob Dick a dat

* Conf. c. p. român crime sunt numai omuciderea, tâlhăria, avortul etc. în toate cazurile număr foarte redus față de crimele prevăzute de c. p. maghiar.

mandat instituitului de credit; „Albina” de a încasa ea aceasta sumă, dându-i putere de a-l acționa pe pârât și în judecată pentru obținerea sumei, care urmează a fi trecută apoi în contul curent al lui Iacob Dick.

Văzând că a apărarea pârâtului că suma de mai sus face parte din seria actelor intervenite între părți cu ocaziunea societății ocazionale, formată cu Iacob Dick în baza contractului din 5 Iulie 1920 și că afacerea acestei societăți nefiind lichidată, nici creanța de 47.493 lei nu poate fi valorificată în mod separat, apărare pe care Tribunalul nu a putut-o lua în considerare, deoarece din depozitiile martorilor Oscar Ferențiu, Maria Ingler și Bela Révész audiați în cauza s'a constatat că furnitura de ghetete făcută de I. Dick pentru suma acționată, s'a făcut independent de contractul din 5 Iulie 1920 și fără nici o legătură cu el. Dealtfel din însăși obligațiunea semnată de pârât de a plăti suma până la 25 August 1920 reesă pe deplin că aceasta sumă se raporta la o afacere cu totul independentă, și în consecință Tribunalul găsește că nu este cazul de a se aștepta liquidarea tuturor socotelilor pârâtului cu Iacob Dick și deci că poate fi valorificată cu totul separat.

Pentru aceste motive tribunalul găsiind acțiunea întemeiată etc.

Președinte: Cl. Petrovanu, raportor și redactor: V. Pastia judecător de ședință.

Curtea de apel Cluj

No. C. 291—25/1924

In numele legii

Curtea a dat după terminarea desbaterei orale astăzi în ziua de 3 Octomvrie 1924 următoarea.

Sentință:

Curtea de Apel, admite apelul, respinge acțiunea și obligă pe reclamant să plătească pârâtului cheltueli etc.

Motive:

Curtea stabilește următoarea stare de fapt:

La 5. Iulie 1920 între Iacob Dick și fiul pe de o parte și pârâtul Frenkel Leopold pe de altă parte, se încheie un contract, prin care Leopold Frenkel ia ca compagnon la marfa de ghetete cumpărată dela 9 firme pe Dick Jacob și fiul și cu condițiunile stipulate întrânsul.

Între condițiunile contractului încheiat era și aceasta că pârâtul era îndreptățit, a lua din stocul de ghetete cumpărate, o cantitate de ghetete în valoare de 100.000 coroane pentru prăvălia sa din Turda și că pârâtul conform acestei stipulațiuni a și ridicat un stoc de ghetete în valoare de 94.986 coroane.

Cum Iacob Dick și fiul împrumutase bani dela banca „Albina” filiala Cluj, a cesionat numitei bănci suma de 94.986 Coroane pe care o crede că i se cuvine lui dela pârât pentru ghetetele luate pe seama sa și care sumă e identică cu suma înacționată cu dreptul pentru bancă de a cere acești bani pârâtului și la caz de refuz al acționa în judecată.

Cum pârâtul la cererea băncii nu a achitat suma datorită pe motive că aceasta afacere (a ridicării stocului de ghetete pentru prăvălia sa din Turda) nu e distinctă de contractul intervenit între el și Iacob Dick și fiul și atât timp cât afacerea principală nu e lichidată, el nu poate fi constrâns la plata acestei sume, reclamanta i-a intentat procesul de față înaintea

tribunalului Cluj, cerând obligarea pârâtului la suma ce datorează procente și cheltuieli de judecată.

Că aceasta fiind starea de fapt constată de Curte, aceia ce urmează a se stabili este:

I. Natura contractului intervenit între Jacob Dick și fiul cu pârâtul și,

II. Ridicarea stocului de ghetete de către pârât pentru 47.493 lei din stocul de ghetete cumpărat conform contractului este o afacere distinctă în baza căreia el a devenit debitorul lui Dick Jacob și fiul sau face parte din contractul intervenit între ei?

Având în vedere contractul denumit „stipulațiune” din 5 Iulie 1920 încheiat între pârât și Jacob Dick și fiul, din modul cum este redactat, Curtea constată că nu este altceva decât *un contract de societate ocazională (Cod. com. art. 62) din ce rezultă că pretențiunile derivând dintr'însul nu pot fi valorificate în mod separat ci numai cu ocazia lichidării ce urmează a se face prin sfârșitul asociației.*

Asfel nu poate valorifica Dick Jacob și fiul în mod separat o pretențiune contra pârâtului derivată din faptul că pârâtul a luat pe seama sa un stoc de ghetete.

Deoarece deși este adevărat că în urma acestui fapt acel stoc de ghetete n'a mai făcut obiectul operațiunilor comune a părților, totuși pârâtul cu valoarea acelor nu devenise debitorul nici a societății ocazionale ca atare, nefiind ea persoană juridică, neavând capacitate, nici a lui Dick Jacob și fiul, fiindcă aceasta firmă nu era proprietara ghetelor făcând ghetetele proprietatea comună a părților neavând declarațiunea din 9 Iulie 1920 alt scop decât asigurarea lui Dick Jacob și fiul.

Din faptul că pârâtul pe baza contractului a luat pe seama sa un stoc de ghetete pentru el, rezultă numai obligația de a consimți că valoarea acestui stoc să se treacă în debitul lui și să se scadă din beneficiul de 35% convenit dânsului, rămânând ca la lichidarea definitivă a asociației făcându-se calculul să se vadă dacă pârâtul Leopold Frenkel mai datorează sau are de primit ceva și că se tranșeze.

Că aceasta a fost și în intenția părților rezultă și din faptul că în extrasul din registrul comercial al lui Jacob Dick și fiul aflat în copie legalizată la dosar la partida cu afacerea ghetelor cumpărate pe seama asociației, se vede trecut la debit pârâtul Leopold Frenkel cu suma înacționată, care dacă ar fi fost o afacere separată, desigur că nu era să fie înglobată la afacerea principală.

Că stabilit fiind de Curte natura contractului intervenit, între pârât și Jacob Dick și fiul și că afacerea cu ghetete ridicate de pârât pentru prăvălia sa din Turda, din ghetetele cumpărate pe seama asociației, nu este o afacere distinctă, Jacob Dick și fiul nu are drept și asemenea nici reclamanta ca mandatară sau cesionară a lui Dick să pretindă dela pârât plata acestei poziții în mod separat și mai înainte de lichidarea asociației și cum este necontestat,

Că lichidarea asociației nu s'a făcut, iar pârâtul totuși a fost acționat în judecată pentru plata unei poziții ce nu este distinctă de afacerea principală.

Curtea găsește că greșit Tribunalul a admis acțiunea obligând pe pârât la plata sumei prevăzută într'ansa.

Răspunsul pe care Frenkel Leopold îl dă reclamantei banca Albina la provocarea ei, ca să plătească suma înacționată și când spune că se recuno-

ște dator cu 47.293 lei prețul ghetelor ridicate pe seama prăvăliei sale din Turda și declară în ziua de 5 August 1920 că va aranja cel mai târziu până la 25 August respective va plăti, *nu schimbă întru nimic natura contractului stipulației chiar dacă ar fi adevărat că cuvintele „respective voi plăti”, nu s'au introdus în text după semnarea de către pârât și fără știrea lui intervenită în cumpărarea ghetelor, prin aceasta pârâtul înțelegând tranșarea acestei afaceri cu lichidarea afacerii principale cu Jacob Dick și fiul și plata sumei ce se va constata ca debitul ei.*

Asemenea Curtea n'a ținut seamă nici de faptul dovedit prin martorii Oscar Ferenczi și Maria Ingler că pârâtul cu ocazia semnării acestei declarațiuni, a promis expres plata. Deoarece martorii nu au dovedit că pârâtul a promis plata indiferent de împrejurarea dacă până la 25 August 1920 se va face sau da lichidarea definitivă — or nu este verosimil că pârâtul care aștepta din afacerea principală un beneficiu de 35% să plătească din cassa sa în prealabil o sumă atât de considerabilă renunțând la dreptul său de a se achita de ea prin scăderea ei din beneficiul convenit lui.

Pentru aceste considerente Curtea a trebuit să admită apelul etc.

Pres. Victor Pop; raportor: G. Minea Popescu, votant: M. Balasă consilier.

Adnotare: Curtea de apel la expunerea stării faptice a trecut cu vederea un foarte important act juridic și anume adresa din 9 Iulie 1920 a lui Frenkel L. către Dick I., în care spune textual: „In sensul stipulațiunii noastre am onoare a Vă declara obligatoriu pentru mine, că sumele incurse din vinderea ghetelor singur și exclusiv numai cassierul încredințat de Dvoastre le poate manipula (administra) și că marfa până la socoteala definitivă formează proprietatea exclusivă a Dvoastre”. Este evident că aceasta adresă, acceptată bineînțeles de către firma I. Dick, forma partea întregitoare a contractului de tovărășie dela 5 Iulie. Credem apoi necesar a întregi starea faptică încă cu acea împrejurare dovedită de martorii audiați, că atunci când Frenkel s'a prezentat la magazinerul lui Dick să preia ghetetele și să le încarce pe car, magazinerul i-a spus, că „are să plătească cu bani gata”. Frenkel a spus că plătește în numerar, trecând *imediat* pe la biroul lui Dick, care era în aceeași casă. Magazinerul fiind asigurat astfel, a încărcat ghetetele pe care Frenkel ieșind pe poartă, n'a mai intrat în birou să plătească și a dus ghetetele. Dick I. a somat apoi în repeșite rânduri pe Frenkel să plătească, și acesta totdeauna a promis că va plăti în curând. La 5 August apoi dă și obligația de plată „Recunosc că suma de 94.986 cor. prețul ghetelor cumpărate pe seama prăvăliei mele din Turda o voi aranja cel mai târziu până la 25 August, respective o

voi plăti". S'a afirmat de părât că cuvintele „respective o voi plăti" s'au introdus de către Dick ulterior iscălirei lui Frenkel. Martorii au dovedit că înțelesul „aranjării" a fost plata, și de altcum a aranja o datorie în sumă fixă și la dată certă nu poate însemna altceva decât a plăti. După depunerile martorilor, Frenkel s'a obligat că „va plăti *necondiționat*".

După aceasta rectificare a stării de fapt să vedem motivarea Curții prin prizma unei analize amănunțite și de drept:

Intreagă argumentarea Curții de apel se bazează pe afirmarea, că contractul de tovărășie dintre Dick și Frenkel „este un contract de societate ocazională, reglementată în § 62 cod. com. ard., din ce rezultă că *pretensiunile derivând dintr' insul nu pot fi valorificate în mod separat*, ci numai cu ocazia lichidării ce urmează a se face prin sfârșitul asociației". Or acest punct de plecare este greșit. Normele din § 62 cod. com. — precum aproape întreg codul comercial — sunt norme *dispozitive*, adică numai atunci se aplică, când părțile nu stipulează altceva. *Dispoziția părților* este norma fundamentală care cârmuește nu numai codul com. ard., dar toate codurile comerciale moderne. Chiar în art. 62, se spune, că „*întrucât părțile nu au dispus altfel pe cale de contract*, participanții contribuiesc în măsură egală la întreprinderea comună", și „se împartășesc egal din venituri și câștiguri *în lipsă de alt acord*". Este evident deci că, reglementarea raportului dintre societarii ocazionali legea a lăsat-o în libera lor voie. Dacă acest raport intern se regulează de către societari prin convenție specială — fie verbală fie în scris, — *această* convenție specială este hotărâtoare, și nu legea. Or contractul de tovărășie dispune clar și precis, că „marfa formează proprietatea exclusivă a firmei Dick Iacob și că: „Frenkel L. are dreptul să cumpere pentru prăvălia sa din Turda până la 100.000 cor". Este lipsită de teme și cu nimica dovedită observarea Curții, că adresa dela 9 Iulie a servit numai spre acoperire lui Dick.

Deci *voința părților* a fost, ca părâtul să plătească cu bani gata până la 100.000 cor., altcum nu ar fi avut nici un înțeles, să stipuleze dreptul lui Frenkel la cumpărare. Or a cumpăra înseamnă a plăti *imediat*, plata prețului contra preluării marfei fiind criteriul contractului de vânzare — cumpărare, și nu cumpărarea pe credit. Este deci greșită afirmarea Curții, că „societatea comercială ocazională nefiind persoană morală, părâtul nu

a putut cumpăra", or părâtul nu a cumpărat dela societate, ci dela Dick Iacob și fiul, *proprietatea fiind rezervată exclusiv acestei firme*. Se spune în contractul de tovărășie, că firma *Dick Iacob și fiul singură* a pus la dispoziție banii la cumpărarea ghetelor, cece rezultă și din somația băncii „Albina" dela 27 Iulie 1920 către firma Dick, — să achite sumele de 94.986 cor. (suma din acțiune!), 33.318 și 20.310 cor. pentru ghetele date la diferite firme spre desfacere (Frenkel, Guttman și Cooperativa de consum Panic). — Este deci clar, că intenția părților a fost, ca Frenkel prin cunoștințele lui speciale în afaceri de ghetete să-i stea în ajutor lui Dick, și ca remunerație pentru aceasta contribuție de specialiști s'a rezervat un eventual câștig de 35%. Nu era deci nimic extraordinar în stipulația ca Frenkel să cumpere până la 100.000 coroane. Este prin urmare riscată și acea ipoteză a Curții că „nu este vreosimil, ca părâtul să plătească din casa lui o atât de considerabilă sumă". Că intenția părților a fost ca, cantitatea de ghetete cumpărată de Frenkel să fie și plătită imediat și fără considerare la lichidarea tovărășiei, o dovedesc nu numai martorii, ci chiar faptul, că părâtul a dat lui Dick I. obligație de plată scrisă cu dată certă. Greu se poate menține teoria comunității acestei afaceri cu tovărășia față de o obligație categorică!

Legea nu interzice nicăiri, ca părțile să-și reglementeze în așa mod raporturile lor juridice în afacerile ocazionale, în cât unele poziții, (creanțe) sau unele părți din o afacere cu mai multe efecte de drept, să nu poată fi scoase și separate din conglomeratul tovărășiei. Astfel a fost separată de restul efectelor tovărășiei în cazul de față, prețul ghetelor cumpărate de Frenkel pentru prăvălia sa proprie pentru a fi vândute în detaliu. Restul ghetelor urmând ca Frenkel să-l desfacă la alți comercianți engros. Plătind Frenkel acest preț înainte de răfuiala definitivă, nu era nici o piedecă în calea acelei răfuielei, înscriindu-se suma de 47.493 lei, ca avansată lui Dick. Este firesc, că părâtul neplătindu-și datoria, firma Dick a debitat contul lui Frenkel L. cu suma din acțiune. Debitarea acestei sume probează chiar intenția părților cu privire la separare, căci altcum nu s'ar fi făcut debitarea creanței lui Dick *nefiind scadentă* după principiul *unității afacerii*! Suma de altfel figurează ca sumă *distinctă* de celelalte sume.

Punctul nostru de vedere în aceasta

chestiune este în conformitate și cu jurisprudența înaltei Curți de casație (Curia) dela Budapesta, care în hotărârea principială N. G. 75 dela 9 Iunie 1923. a stabilit ca *principiu* conform cu prevederile art. 62 cod. com. că: „Nu este în contradicție cu natura juridică a tovărășiei ocazionale, ca un membru să contribuie la afacerea comună cu banii numărași necesar pentru toate trebuințele tovărășiei, iar alt membru numai cu munca lui și ca toată averea care formează rezultatul afacerii comune, să se treacă fie înainte de terminarea afacerii, fie după aceea, fie înainte de răfuială definitivă fie după aceea, în proprietatea exclusivă a aceluia membru care a prestat banii, pentru că art. 62 din legea comercială stabilește expres numai pentru acel caz dispoziții deosebite, când părțile nu au dispus contractual alt cum”. Este deci clar, că nici legea, nici jurisprudența nu prevede unitatea indivizibilă a tovărășiei ocazionale ca normă *imperativă* și nici răfuiala nu o prescrie ca o normă dela care părțile nu se pot abate. Părțile pot să-și valideze deci creanțele lor rezultante dintr'o tovărășie comercială ocazională și înainte de răfuiala definitivă, dacă așa s'au înțeles prin contract bilateral, și astfel ori și care poziție ce rezultă dintr'o tovărășie comercială, poate să fie distincă de afacerea principală, dacă așa au stipulat părțile. Ține apoi de domeniul probelor a dovedi acordul părților. În speță obligația pârâtului dela 5 August formează *novație* chiar și când n'ar exista stipulația din contract privitoare la dreptul de *cumpărare* al pârâtului. Prin *novația* aceasta se separă suma de 47.493 lei de restul afacerii și devine o creanță simplă, lichidă. Din considerațiunile acestea rezultă, că sentința Tribunalului este singură legală și motivarea ei juridică.

Dr. Ioachim Tolciu.

Avocat din Cluj

Curtea de Apel Cluj

Deciziunea Nr. P. 499/461/1925. (Ca instanța penală de recurs.)

Atunci când Camera de acuzare admite o cerere de liberare pe cauțiune conform art. 162 și urm. din pr. p. Ardeal, această dispozițiune a deciziunii este câștigată definitiv de prevenit, în cazul când Parchetul nu a declarat apel.

Consecințe:

a) Curtea ca instanță de recurs (apel) nu poate reforma din oficiu această parte a deciziunii Camerei, neîntrând în cazurile de nulitate prevăzute de lege (art. 379 ult. al. pr. p.).

b) Dreptul de a cenzura o hotărâre (deciziune) este limitat la partea (dispozițiunea) atacată: art. 380 ult. al. și 387 al 1 pr. p. Ardeal.

c) Recursul (apelul) inculpatului prevenit nu poate avea de efect, agravarea situației sale.

Soluție negativă dată de Curtea de Apel.

În cauza penală pentru crima furt contra inculpaților R. I. și soții în care Camera de acuzare a Tribunalului Cluj a hotărât prin deciziunea Nr.-P. 625/925 în chestia arestului preventiv, asupra recursului declarat de inculpați precum și de apărători Curtea de apel a dat următoarea.

Incheiere.

În baza art. 379 pt. 4 pr. p. reformează partea deciziei Camerei de acuzare privitoare la punerea în libertate a inculpatului SR. respinge recursul și față de toți inculpații precum R. I. și soții, menține arestul preventiv.

Motive:

Curtea de apel găsește întemeiate motivele pentru care s'a ordonat arestul preventiv contra inculpaților, le adoptă și respinge recursul. Față de SR, reformează partea deciziei referitoare la punerea în libertate pe lângă cauțiune, avându-se în vedere incriminația și circumstanțele personale ale lui SR. dosirea rămâne verosimilă.

Cluj la 7 Febr. 1925

Pres. (ss) I. Mănescu Raportor (ss) Moise Savu

Adnotare. Incheierea (deciziunea) de mai sus a Onoratei Curți de apel Cluj, pune în discuțiune două chestiuni importante în materie de procedură penală:

1. Dacă dreptul instanței de apel de a cenzura o hotărâre este limitat, sau poate să treacă peste dispozițiunea atacată cu apel (recurs);

2. Principiul că apelul (recursul) inculpatului nu poate să-i agraveze situația.

Deciziunea ce adnotăm, înlătură d aceste principii, anulează din oficiu acea parte a deciziunii Tribunalului (Camera) prin care s-a admis cererea de liberare pe cauțiune a inculpatului SR și menține arestul preventiv.

Se știe că una din superioritățile legiului penale ardeleni față de legiuirea penală română (vechiul regal), este grija legiuitorului de a fi luat cât mai multe garanții în ce privește asigurarea libertății individuale. Nu există arestare pentru interes de instrucțiune, de cât în cazurile expres prevăzute de art. 141 pr. p. iar art. 157 al. 2 pr. p. arată că organele cari procedează sunt datoare a se sili ca deținerea prealabilă și închisoarea preventivă să dureze cât mai puțin. Consecvent principiului de represiune, ca imperativ social, legiuitorul a știut totuși să ia toate măsurile procedurale spre a înlătura arbitrarul, mai ales în faza cercetărilor prealabile, când libertatea este regula și arestarea o excepție. De aci și posibilitatea pentru deținut de a fi pus în libertate pe cauțiune, care garantează că nu va lipsi de la sancțiunile ce numai judecata definitivă i le poate aplica.

În speță, inculpatul SR arestat preventiv

prin deciziunea judecătorului de instrucție, declară apel la Camera de acuzare cerând liberarea sa pe motiv că are domiciliu și ocupațiune stabilă și în acelaș timp introduce prin avocatul său și o cerere de liberare pe cauțiune conform art. 162 pr. p. Camera de punere sub acuzare respinge apelul preventivului, în sensul că nu i acordă libertatea pur și simplu, dar în acelaș timp admite cererea de liberare pe cauțiunea de lei 200,000; această dispozițiune nefiind atacată de Parchet, a rămas definitiv câștigată de prevenit.

În recursul îndreptat la Curtea de apel conform art. 378 pr. p. prevenitul se plângea contra acelei părți a decis. Camerei prin care se respinsese liberarea pe bază de domiciliu și ocupațiune stabilă. Din încheerea reprodusă mai sus, se constată că onorata Curte a respins acest recurs, dar a anulat din oficiu și partea privilegiate la punerea în libertate pe cauțiune. (?) Această procedură din oficiu constituie violarea dispozițiilor art. 387 al. 1. pr. p. cari conform art. 380 ult. al. sunt a se aplica și la recursul (apelul) contra încheerilor.

Principiul pus în art. 387 pr. p. că dreptul instanței de apel de a cenzura o hotărâre (încheere) — exceptând cazurile ce trebuiesc luate în considerare din oficiu — (art. 379 ult. al. pr. p.) este mărginit numai la dispozițiunea atacată cu apel, acest principiu este consacrat de întreagă doctrină și jurisprudență conform adagiului — tantum apelatum, tantum judicatum. — Onorata instanță de apel (recurs) însă, a călcat și principiul de drept că — apelul (recursul) inculpatului nu poate să i agraveze situația.

În adevăr, când în art. 387 al. 2. pr. p. se prevede expres că apelul (recursul) făcut din partea acuzatorului, deși în defavoarea acuzatului, va fi totdeauna considerat ca făcut și în favoarea acuzatului, este inadvertență și exces de putere — ca la apelul (recursul) inculpatului care poate fi admis sau respins pur și simplu — să se agraveze situația sa. În speșă, cea parte a deciziunii Camerei de acuzare care admite cererea de liberare pe cauțiune a inculpatului SR, fiind anulată din oficiu de instanța superioară, în contra menționatele texte de lege, — această procedură constituie o agravare a situației inculpatului SR, cea-ce logic și juridic este inadmisibil.

Constantin G. Xantopol
avocat — Cluj

Rezumat de Jurisprudență

(Judecătorii, Tribunale și Curți de Apel din Ardeal)

În sistemul legii austriace, exercițiul normal al servituții implică dreptul pentru proprietarul fondului dominant să facă pe fondul servit lucrările trebuitoare pentru înreșinerea dreptului său; deci proprietarul fondului dominant poate să facă orice lucrare pentru exercițiul servituții, cu condițiunea să nu greveze sarcina fondului servient prin nici o lucrare, care să slingherească exercițiul servituții active din partea proprietarului fondului dominant (art. 484 c. c. austr.).

Art. 485 cod. civ. austr. stabilește indivizibilitatea servituții în sensul că, dreptul alipit de fond nu poate să fie nici schimbat, nici împărțit prin măritrea, micșorarea sau diviziunea fondului însuși, deci nu poate fi vorba de atingerea acestei indivizibilități a servituții făcută „ad libitum“ de către proprietarul fondului servient.

Totuș, doctrina admite că modul de exercițiu al servituții se poate schimba prin convenție, când servitutea devine prea jenantă pentru proprietarul fondului servient și când n'ar dauna mult pe titularul servituții, cu condițiune ca cheltuelile de schimbare să cadă în sarcina fondului servient (Planiol, I, Nr. 2971).

Prin urmare, în speșă, deși schimbarea de drum pentru mersul cu picioarele și vehiculele (itineris) este în principiu admisibilă, însă nefiind la mijloc nici o convenție, atât în ce privește schimbul de drum în sine, cât și în privința cheltuelilor ocazionate de lucrare, indiferent de motivele de justificare a acestei schimbări, acțiunea reclamantului este justă și fondată. (Jud. oc. Zărnești-Făgăraș, sent. C, 528, 2. 923. Pres. M. St. Alexandrescu. (Jurispr. gen. 925).

Curatorul numit de către sedria orfanală pentru administrarea averii unui dispărut în război, nu poate exercita acțiune înaintea tribunalului contra soției celui dispărut în război și minorei fiice a acesteia, pentru tagadă de paternitate.

O astfel de acțiune a fost respinsă de tribunal prin încheere în baza art. 141. al. 1. pr. c. și art. 3 din ordonanța No. 43—920 a pres. just.

Pentru că conf. art. 28 din legea XX—1877 punctul d) curatorul astfel numit este numai administratorul averii celui dispărut, dar nu reprezintă personalitatea și nu poate exercita acțiunile personale ale acestuia; caz ce s'ar întâmpla cu majorii demenți și prodigi (lit. a), b), c), al art. amintit), ceace nu e cazul; mai ales că atunci ar fi trebuit ca tribunalul să facă numirea de curator ad hoc și nu sedria orfanală ca în speșă. Acelaș argument reesă din al. 2 al art. 87 din legea XX—1877, art. 159 c. civ. a. Tot așa dispune și art. 10 din legea română pentru costatarea morții prezumate a celor dispăruți în război No. 204 din 12 Dec. 1923.

(Încheerea No. C. 1658—2—924 Trib. Mercurea-Ciuc redactor-judecător D. Ștefănescu).

A fost respinsă ca rău introdusă la tribunal cererea adresată acelei instanțe de către un avocat pentru stabilirea onorariilor ce i-se cuvin:

Deoarece art. 123 din legea unificată a avocaților (Mon. Of. 251 din 21 Febr. 1925) abrogă orice legi și dispozițiuni din întreg cuprinsul țării privilegiate

la avocați, este abrogat și de neținut în seamă și paragr. 18 din legea LIV. din 1912 asupra punerii în aplicare a procedurii civile (I-911).

Cum conform art. 41 al. ultim din legea avocaților ca și acelaș articol din regulamentul acestei legi, acțiunile de acest soi au loc și deci instanțele judecătorești intervin: numai când clientul nu vrea să plătească sau n'are de unde plăti, ceace nu e cazul. Cererea pentru *fixarea* quantumului de onorar are a fi hotărâtă de către decanat; iar nu de instanță.

(Deciz. N. c. 49-7-1925 Trib. Mercurea-Ciuc preș. V. Dragu redactor jude D. Ștefănescu).

Este admisibilă ascultarea de către judele instructor într'o crimă de tentativă de omor, ca martor, a jandarmului-șef de post, când reesă că fapta a fost săvârșită chiar în fața acestuia. Măcar că jandarmul a dresat Proces verbal, el rămâne definitiv câștigat cauzei ca martor ocular; iar în baza art. 117, 118 pr. p. judele instructor e dator a-l asculta chiar fără propunere, și art. 132, 192 și art. 204 pr. p. nu opresc ascultarea acestui soi de martor, deoarece jandarmul n'a figurat ca martor asistent la interogatorul acuzatului.

(Decizia No. P. 129-11-1924 trib. Mercurea-Ciuc. Admis apelul procuror. Anuat deciz. judeului instructor cu îndrumarea de a asculta pe jandarm. Prim pres. Apostolescu jud. Ștefănescu, Kaszony).

Locus regit actum. Tribunalul Turda a respins cererea făcută de către CFR. pentru înregistrarea unei procuri generale date avocatului său, pe motiv, că acea procură n'a fost legalizată de notarul public or judecătore conf. art. 102 pr. civ. Ardeal.

Trib. Turda Dec. N. C. 1628-5-924 cu următoarea motivare: Trib. asupra cererii, având în vedere că potrivit art. 102 pr. civ. din Ardeal prevede că o parte poate anunța Tribunalului, procura generală, dată avocatului pentru conducerea proceselor sale, alăturând procura originală legalizată de judecătore sau notarul public și care procură urmează a fi trecută în registrul special al acestor procuri. Având în vedere că procura anunțată de CFR. este legalizată de un Comisariat de poliție din București.

Având în vedere că CFR. își bazează cererea pe dispozițiile art. 1 și 7 din legea pentru autentificarea actelor din vechiul Regat, lege care însă nu se aplică în Transilvania.

Pentru aceste motive respinge cererea. I. Vărgolici președinte, Budouschi judecător.

Notă. Textele Legii p. Autentificarea Actelor din Legislația locului unde s'a redactat actul. (Regat).

„Art. 1. Autoritățile competente pentru a legaliza actele sub semnătura privată și autentifică actele pentru care cere forma autentică sunt:

- a) Tribunalele de județ, în mod general și fără restricțiune;
- b) Judecătoriile de Ocol;
- c) Judecătoriile Comunale și
- d) Polițai și comisarii de poliție, numai

în mod excepțional și după distincțiunile prescrise la vale.

Art. 7. Competința polițailor și comisariilor de a legaliza acte, în orașele unde sunt asemenea autorități polițienești, se menține numai încât se atinge de următoarele acte:

a) Procurile de orice natură pentru a reprezenta înaintea autorităților administrative și judecătorești, afară de cazurile când legea cere procură autentică.

În aceste cazuri, autoritatea polițienească încredinșându-se de identitatea părții, certifică în josul actului că semnătura este a persoanei subscribe în act.

Art. 321. Pr. Civ. Trans.:

Forța probantă a actului privat, redactat în afară de teritoriul în vigoare al legii prezente, judecătoria o judecă, conform regulilor legii prezente. Actul privat însă, pe care emitelul l-a redactat în scopul probării vre-unui fapt juridic, își menține puterea probantă conform dreptului locului redactării și atunci când nu corespunde formalităților stabilite în această lege în privința actelor private cu forță probantă deplină.

A. P.

Faptul unui negustor de a poseda în prăvălie o măsură de 1 Kgr. neverificată de autoritatea competentă și găsită la Decembrie 1924 cu lipsă de 15 dgr., constituie fapta de contravenție la legea pentru aplicarea sistemului metric art. 19 al. 2 și se pedesește în baza acestui text combinat și cu art. 136 din codul penal al contravențiilor din Ardeal.

Cu drept cuvânt dar tribunalul Alba-Iulia a anulat sentința judecătorului de ocol care într'un asemenea caz, a făcut aplicarea numai art. 136. din c. p. al contravențiilor în vigoare în Ardeal, deoarece legea de măsuri și greutate fiind în vigoare și în Ardeal în momentul comiterii infracțiunii, judecătoria de ocol n'a făcut aplicarea acestui text pe care să-l combine cu textul respectiv al codului penal în vigoare încă în aceste părți unite ale țării.

De și procedura penală în vigoare în Ardeal nu cunoaște puterea probantă a proceselor verbale dresate de anume agenți și organe ale autorității publice, art. 44. din legea măsurilor și greutăților însă o recunoaște până la înscriere în fals, când sunt dresate de anumii agenți, iar când asfel de contravenții sunt constatate de alți membri ai autorității au totuși ar fi luate în seamă de către judecător și apreciate conform principiilor generale de probațiune în penal ale art. 87. pr. p. pentru stabilirea vinovăției.

(Sent. Nr. P. a. 418-1925. trib. Alba-Iulia, preș. V. Constantinescu, raportor Ovidiu Creangă, judecător.)

Deciziunile regiei monopolurilor tutunurilor date în primă instanță contra cultivatorilor de tutun, pe care l'au înstrăinat altora conf. art. 78 al 3 din legea pentru administrarea și exploatarea Monop. Statului

se pronunță cu apel la tribunal și recurs în Casație.

Face o bună aplicare a legii tribunalul care în apel controlează prin audierea martorilor fără procesului verbal de constatarea contravenției și pe care Regia Monopolurilor și-a bazat prima decizie și administrează astfel probele conform dreptului comun respectând partea din pr. verbal dovedită ca atare.

(Sent. trib. Zalău Nr. P. a. 1553/14—1922. președ. și redactor Gh. Bonteanu, confirmată prin Decizia Nr. 1984/1924 de Inalta Curte de Casație s. III. Compl. Ardeal.)

În principiu o lege specială care introduce noi norme de procedură pentru o anumită categorie de procese, are efect retroactiv fiind de ordine publică. Deci ca orice lege de procedură normele prevăzute de ea, au a se aplica și proceselor în curs, relative la acea materie, dacă legea nouă nu conține nici o dispoziție derogatorie.

Prin urmare, în legea nouă a corpului de avocați negăsindu-se nici o dispoziție cu privire la normele de procedură ce au a se aplica la procesele de onorar avocațial în curs în momentul aplicării ei, pe baza principiilor de mai sus și dispozițiilor art. 123 din legea avocaților din 1923, cari abrogă orice lege-regulament sau dispoziție contrare noii legi, urmează în mod firesc ca normele de procedură ale noii legi să se aplice și proceselor de onorar în curs de judecată în momentul promulgării ei și mai ales în procesele în cari instanța de judecată n'a dat o hotărâre definitivă.

Această interpretare este justificată și pe disp. analoge a legii IV din 1912.

În sfârșit această interpretare cadrează și cu spiritul de protejare al legii ce-l acordă avocaților, care pune la îndemâna lor o procedură mai urgentă, un mijloc mai eficace de a-și realiza mai curând onorariul ce li se cuvine pentru munca depusă, contra unui client rău plătic.

Prin urmare, în speță, apelul, potrivit art. 41 al. 2 din lege, trebuie făcut în termen de 15 zile, pentru sentințele pronunțate de trib. socotite dela data pronunțării, dacă partea a fost față, ori fiind introdus peste acest termen, urmează a fi respins ca tardiv, conf. art. 490 pr. civ. ung. (C. A. Cluj, Decizia No. C. 166. 18. 1924. Preș. I. Popp, consil. Balasan, raportor; Respins apelul ca tardiv). Jurispr. gen. 1925.

A. P. a ridicat incidentul de recuzare contra întregului complet al Trib. Cluj, înaintea Curții de apel, cu ocaziunea judecării procesului ce-l avea pendent la trib., pentru cuvântul ca președintele Trib. provocând anchete cu privire la administrația oficiului de închiriere încredințat lui s'ar simți Trib. angajat să-l susție pe președintele lor.

In drept: Nu poate constitui un temei de recuzare al completului unui tribunal faptul că reclamantul este în raporturi de dușmănie cu președintele Tribunalului, și că dat fiind legătura de colegialitate Tribunalului și membrii acestuia, judecătorii pot fi bănuiți de parțialitate și părtinire. (C. Apel Cluj, Decizia No. C. 1456. 10. 1922. Preș.: Dr. Pompei Micșa, președinte. Dr. Kerner, consilier raportor). Jurispr. gen. 1925.

Parchetul a sezizat tribunalul pentru delictul de lovituri grave, iar această instanță întemeindu-se pe certificatul medical a trimis afacerea să se judece de judecătorie. Înaintea acestei instanțe în urma unui nou certificat, judecătorii își declină competența și trimese afacerea înaintea tribunalului. Tribunalul nu s'a mai pronunțat asupra competenței sale. Apel. Regulare de competență.

In drept: Conform art. 527 al. 3 pr. pen. ungară conflict de competență între Tribunal și Judecătorie de ocol nu se poate concepe, fiindcă tribunalul dă direcțiile iar Judecătoria de ocol este datoare să rețină afacerea în toate ipotezele, fie că tribunalul și-a declinat competența dela început, fie că judecătoria și-a declinat competența și tribunalul i-a restituit-o.

Atât din termenii clari ai legii, cât și din interpretarea dată de doctrină (Dr. Balog Ienö, Edvi Illes și Varga Ferencz. Bün Vade Ferrendtartás, 1900, vol. II, pag. 30) reese că nu poate să existe conflict între tribunal și judecătoria de ocol, atunci când acesta ca instanță superioară și-a declinat competența și i-a trimis cauza.

În acelaș sens s'a pronunțat și Curia ungară. (Vezi Buntető Jogtár LXII, 23). (C. A. Tg.-Mureș, dec. pen. 45, 4 din 1925. Preș. Popp. Rapportor; Wt. Maurodineanu, consilier). Jurispr. gen. 1925.

Art. 1489 C. c. Aust. dispune că acțiunile în daune se prescriu prin trecere de trei ani, însă în speță, fiind vorba de o restituire de lucruri mobile sau de valoarea lor, acțiunea se prescrie numai prin trecere de 30 ani.

Din moment ce prima instanță constată că, pârâții în mod abuziv și fără drept au ridicat caii reclamantului, profitând de calitatea lor de polițiști și de stare de război, fapta lor numai poate fi considerată ca o rechiziție, fiindcă legea LXVII ungară din 1913, arată funcționarii competenți — între care nu intră și pârâții, — iar art. 1 din zisa lege arată că pretențiunile ce isvorăsc din executarea rechizițiunii suut de competența autorităților administrative, iar nu judecătorești (art. 33).

Însă, în speță, nefiind vorba de o rechiziție, ci de o luare în mod abuziv a cailor reclamantei, care trebuie înapoiată, deoarece caii au fost bine individualizați și restituirea lor se poate face în natură, acțiunea este bine îndreptată la trib. și acțiunea nu este prescrisă, încât prima instanță, bine a judecat. (C. A. Cluj, decizia Nr. C. 198. 12. 922. Preș. Dr. Pompei Micșa, președinte, Paul Balasiu, raportor.) Jurisprudența gen. 925.

Potrivit ordonanțe Nr. 4420 din 1918 M. E. din 8 Oct. 1918 menținută în vigoare și prin decretul Nr. 1 al. Consiliului dirigent, s'a modificat dispozițiile art. 688 c. civ. austr. cu privire la vânzările de imobile verbale care nu sunt valabile, decât dacă clauzele au fost coprinse într'un act scris.

2. În afară de aceasta conform pargr. 618 c. c.v., în speță, pârâta avea și un drept de proprietate știrbit, referitor la imobilul vândut, cu drepturile și obligațiunile unui uzufructuar, așa că în baza pargr. 485 c. c. austr. nu era îndreptată să vândă imobilul la alte persoane. Această prohibițiune a fost notată în cartea funduară în favoarea succesorului posterior.

Prin urmare pârâta nefiind îndreptată să în-

străineze imobilul, vânzarea efectuată este nevalabilă. (C. Apel Cluj Dec. C. 1278 9. 922. Alex. Balas redact. deciziei. Respins cererea de revizuire). Jurispr. gen. 1925.

Deși căsătoria încheiată între părți se prezintă atât de sfârșită, că o convețuire ulterioară între părți a devenit imposibilă, însă această singură împrejurare nu este de ajuns spre a se pronunța divorțul conform art. 75 din codul matrimonial, fiindcă căsătoria nu se poate desface decât pentru cauzele arătate în art. 76 și 80 din același cod; ori, în speță, reclamantul nu a putut să producă atare dovezi, încât apelul urmează a fi respins ca neîntemeiat.

2. Cererea de pensune alimentară acordată părții conform art. 102 codul matrimonial este valabilă nu numai pe timpul viețuirii separate de pat și de masă (părăsirii domiciliului conjugal), ci tot timpul necesar până la terminarea divorțului. (C. A. Cluj, Dec. C. 594 61—922 Preș. Victor Pop, consilier Dr. Kerner redactorul deciziei recl. Respins primul punct, admis punctul al doilea). Jurispr. gen. 1925.

Conferință

În ziua de 20 Martie 1925, savantul profesor dela Facultatea de drept din Bordeaux *Leon Duguit*, a ținut în sala de conferințe a Bibliotecii Universității prelegerea sa, vorbind despre „*Sindicalismul în Franța*”.

Dsa a explicat origina sindicalismului ca o reacțiune contra individualismului exagerat preconizat de revoluția franceză din 1789 și care vedea în ori ce asociațiune un pericol pentru libertatea individuală. Suprimării dreptului de asociație de către revoluție l-a urmat tendința sindicalizării profesionale. În această tendință dl Duguit a văzut multă vreme factorii indispensabili ai organizării vieții sociale și dsa a fost cel care a preconizat chiar: ca compunerea Senatului să nu fie decât o reprezentațiune a diferitelor sindicate profesionale, care din punct de vedere economic ar reprezenta interesele națiunii. Dar astăzi — explică dl Duguit — nici dsa nu mai crede în viitorul sindicatelor profesionale, astfel cum păreau să se desvolte, deoarece sindicalismul a fost deformat prin crearea sindicatului revoluționar și care în Rusia a dus la bolșevismul distructiv. De aceea astăzi sindicalismul este interesant de studiat sub cele două aspecte tipice sub care se prezintă: *sindicalismul revoluționar și sindicalismul religios*.

Dsa arată că sindicalismul revoluționar este consecința doctrinei lui Karl Marx, care la bază are două idei false — cel puțin pentru Franța: inegalitatea distribuției a averilor (sau se știe că în Franța majoritatea bunurilor sunt deținute de țărani, capitaliștii deținând numai o mică parte) și diviziunea societății în două clase — capitaliștii și proletarii — (ceea ce deasemenea e fals. Societatea franceză conținând clasa mijlocie, cea mai puternică și foarte conservatoare). Dl Duguit a arătat și consecințele iremediabile a reformării sociale prin revoluție și ură: Christ a făcut și el o revoluție pentru binele omenirii, — decât mijloacele sale au fost iubirea și adevărul — care au putut regenera moralmente omenirea. Dar poate ura și distrugerea să regenereze o societate? Refacerea morală nu se poate face prin distrugere, după cum lupul de clasă nu poate duce la o armonie socială. Dsa se ridică contra acestui sindicalism socialist, pe care îl consideră de o origină semito-asiatică și care nu are de scop decât să distrugă vechea și adevărata civilizație a Europei și explicând pe aceste baze formarea și tendințele Confederației Generale a Muncii, în Franța și Anglia arată că scopul Confederației nu poate fi altul Statului modern.

Sindicalismul religios și-a pus deasemenea serviciile sale în slujba revoluției, preconizând ca mijloc: mișcarea grevelor generale preconizată cu atâta căldură de George Sorel. Ideea grevelor generale — mișcarea revoluționară — a luat forma unei adevărate credințe religioase în doctrina sindicalismului social. Dl Duguit a arătat cum în anul 1920 în Franța, Confederația generală a Muncii a încercat a pune mâna pe putere prin greva generală, mișcare însă care a eșuat din cauza rezistenței populației liniștite și conservatoare și care în timpul grevelor a înlocuit pe greviștii, făcând că greva generală să eșueze. Dl Duguit e de părere că cea mai mare eroare a unui distins om de stat francez, care după opinia sa a făcut mai mult rău Franței decât bine, eroarea cea mare a lui Waldeck-Rousseau a fost de a fi legiferat dreptul de sindicalizare fără nici o restricție.

În concluzii dl Duguit se ridică din nou contra socialismului semito-asiatic și arată că ideea care trebuie să domine cât mai mult astăzi, este aceea a unei perfecte solidarități naționale.

JURISPRUDENȚA STABILĂ DE

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE Complectul pentru Ardeal și Bucovina

Secțiunea I. Ardeal

- Drept de ereditare.** Abzicerea mamei de la ereditare. Dacă între abzicere și refuzul ereditației e vre-o deosebire. Comparațiune cu ereditatea nedemnă. Eșrea stirpelii, în caz de abzicere sau refuzul mamei din ordinea de ereditare. (Decizia No. 26—924).
- Opțiune.** Mandat dat de proprietarul unui domeniu în senzul ca mandatarul să trateze vânzarea într'un anumit termen și cu anumit preț. Interpretarea mandatului cu respectarea normelor de drept. Art. 534 pr. civ. (Decizia No. 27—924).
- Contract de arendă.** Interpretarea și aplicarea greșită a contractului. Omiterea probelor. Dizolvarea sentinței. (Deciziunea Nr. 45—924).
- Composesorat.** Introducere în registrele composesoratului a firmei intimale. Caracterul acestui act. Minoritate. Cerințele posesunii faptice cerute de art. 1460 c. civ. austriac. Posesiune incertă. Deducțiunile de fapt cu privire la vânzarea obvenită în 1902. Dacă a putut fi cunoscută de reclamant, cum și dacă aceștia au consimțit ulterior la ea. Contrazicerea acestor deducțiuni cu realitatea faptelor. Neexistența uzucapiunii. (Decizia No. 45—924).
- Proces pentru proprietate.** Revizuire pe motiv de contrazicere între afirmațiunile Curții și conținutul actelor. Aplicarea corectă a art. 270 pr. c.v. (Deciziunea No. 46—924).
- Oficiu de închiriere.** Dacă oficiile de închiriere au fost desființate prin legea chirilor din 1923. Locul de comerț. atribuit anterior promulgării acestei legi. Dreptul suveran de apreciere al instanțelor de fond. (Deciziunea No. 37—924).

SECȚIUNEA I

Decizia No. 26—1924 Ardeal Dosar No. 2208—1928

S'a luat în cercetare cererea de revizuire a intimătei Irina Kuntz, născută Ilack, contra sentinței No. 1918 P. I. 507/14 a Curții de Apel din Oradea-Mare, în procesul cu minorele Luiza, Olga și Ilie Precupus, pentru dreptul de ereditate.

După ascultarea referatului făcut de dl consilier Dr. N. Vecerdea.

Curtea deliberând, considerând, că intimata se plânge în cererea ei de revizuire, că Curtea de Apel a violat regula de drept material atunci când a stabilit drept de ereditare pentru minoreni reclamanți în lăsamântul lui Frederic Ilack de oarece mama reclamanților minori după moartea decesorului a re-

fuzat ereditatea după decesor; astfel neavând drept mama minorilor reclamanți la ereditare, nici reclamanții minori, nu pot valida drept de ereditare.

Plângerea intimitei este bazată și anume:

Curtea de Apel a stabilit ca starea faptică, că Luiza Ilack, măritată Dr. Ilie Precupuș, mama reclamanților minori, a declarat în scris către judecătoria lăsământară, că nu reflectează și nu voește a fi erede și a se împărtași din lăsământul decesorului Friederic Hack, adică a respins ereditarea după decesor.

În sensul practicii judiciare stabilite erede legal are drept a refuza ereditatea și a declara, că nu voește a eredita.

O astfel de declarațiune în practica judiciară stabilă este identică cu abdicerea de ereditare pentru că și eredele care abdice de ereditare își pierde dreptul de ereditare după decesor, prin ce un astfel de erede devine de erede fără cotă și fără drept de participare în lăsământ.

Atât eredele care respinge ereditatea cât și eredele care abdice de ereditare, prin declarațiunea juridică făcută de dânsul iese din ordinea de ereditare legală cu întreg stirpele său; prin urmare nici descendenții eredului refuzant sau abdicant nu se pot împărtași din lăsământul din care antecesorul lor nu a voit a se împărtași.

Fără de eredele abdicant sau refuzant nu se pot aplica regulile de drept material, ce susțau față de eredele indigne anume după practica judiciară stabilă numai eredele nedemn ese din ordinea de ereditare, nu și întreg stirpele lui, pe când în caz de refuzare sau de abdicare întreg stirpele refuzant sau abdicant ese din ordinea de ereditare, de unde urmează ca în caz de indignitate în locul eredului nedemn pășesc descendenții lui, pe când în caz de abdicare sau refuzare descendenții refuzantului sau abdicantului nu pășesc în locul acestuia, căci și ei au eșit din ordinea de ereditare.

Astfel este evident că ambele foruri inferioare incorect au aplicat regulile referitoare la indignitate pentru cazul prezent de respingere a eredității de oarece eredele nedemn numai în persoana lui și prin actul grav comis de dânsul s'a făcut nedemn la ereditare, iar descendenții lui sunt nevinovați, din contră în caz de refuzare sau abdicare eredele din voința sa proprie iese din ordinea de ereditare prin urmare cu el iese și descendenții lui.

Din toate acestea este evident că argumentarea reclamanților minori cari năzuiesc a face distincție între respingerea eredității și abdicerea de ereditare nu se poate susține pentru că în ultima analiză ambele aceste concepte au același efect juridic, adică eșirea stirpelui din ordinea de ereditare.

Din aceste motive Curtea, în numele legii: Admite cererea de reviziune a intimitei, schimbă sentința Curții de Apel din Oradea-Mare No. 1918 P. I. 507/14, respinge acțiunea reclamanților și-i obligă ca în termen de 15 zile sub greumânt de execuție să plătească intimitei una mie lei spese de proces, apel și reviziune.

Data și citită în ședință, jiniută azi, 2 Ianuarie 1924.

Decizia No. 27-924.

Ardeal

Dosar No. 1799-923.

S'a luat în cercetare cererea de reviziune făcută de T. Gheorghiadă din București în contra sentinței No. 1923 C. I 407/10 a Curții de Apel din Timișoara în proces cu Dr. G. Chițulescu pentru proprietate.

S'au ascultat D-nii avocați Dr. Trifon Latia pentru reclamant și H. Friedmann pentru intimat.

După referatul D-lui Consilier T. Magheru.

Curtea, deliberând. Având în vedere că reclamantul prin cererea de reviziune se plânge că de către instanța de apel numai prin violarea art. 534 proc. civ. i s'a respins acțiunea sa, dându-se de către Curtea de Apel o interpretare greșită scrisoarei prin care pârâtul autorizase pe V. Gheorghiu să vândă moșia sa, cu prețul de cel puțin 6,000.000 lei, dela care reclamantul ridicase opțiunea.

Având în vedere să soluțiunea procesului depinde modul de interpretare al sensului scrisorii date de pârât lui Gheorghiu cu data de 1 Iunie 1922.

Văzând că din cuprinsul acestei scrisori cât și celei următoare cu data de 13 Iunie 1922, reese în mod evident că pârâtul Dr. Gh. Chițulescu autorizase pe V. Gheorghiu ca să trateze în numele său, vânzarea domeniului Mutuicv-Mare cu toate instalațiile după el, până la suma minimă de 6,000.000 lei în termen de 15 zile adică până la 15 Iunie 1922, iar prin a doua scrisoare se prelungește acea autorizare până la 26 Iunie 1922.

Că această scrisoare în termen în care a fost redactată și înmănată lui V. Gheorghiu nu poate avea alt înțeles juridic, decât că pârâtul a dat un mandat limitat lui V. Gheorghiu numai pentru tratarea vânzării cu prețul de la 6,000.000 lei în sus, că adică V. Gheorghiu era autorizat a căuta amatori cărora să le convină și care să dea cel puțin 6,000.000 lei și după ce va găsi astfel de amatori să vie cu ei sau să-i trimită la pârât pentru a se înțelege cu el asupra celorlalte puncte și detalii destul de importante, adică asupra inventarului viu și mort, asupra sarcinelor moșiei asupra recoltei prinsă de rădăcini sau însămnătate etc.

Că acesta fiind înțelesul autorizării date de pârât și reclamantul după ce i s'a declarat amator neprezentându-se la domiciliul pârâtului în ziua fixată de aoeastă din urmă și față de notificarea ce pârâtul i-a transmis-o după neprezentarea la termenul ce-i fixase, pârâtul se putea considera degajat de a mai trata cu reclamantul.

Așa că instanța de Apel dând această interpretare justă scrisorii cu data 1 Iunie 1922, nu a adus nici o violare a art. 534 proc. civilă și nici vre-o călcare a vreunei norme de drept, și prin urmare cu drept cuvânt a respins acțiunea reclamantului respectiv și chesțiunea daunelor și a obligat pe reclamant la spese de proces.

Că așa fiind cererea de reviziune a reclamantului, neavând nici un temei juridic, urmează a nuse admite și a fi obligat reclamantul și la suma de 12.000 lei spese în reviziune.

Pentru cele mai sus arătate. Inalte Curte, în numele legii.

Nu admite cererea de reviziune a reclamantului și-l obligă ca în termen de 15 zile sub greumânt să plătească intimatului 12.000 (două sprezece mii) lei cheltueli de judecată.

Data și citită în ședință publică azi 2 Ianuarie 1924.

Deciziunea No. 43-924.

Ardeal

Dosar No. 2389-229

S'a luat în cercetarea cererea de reviziune a intimatului Dr. Geza Iczlay contra sentinței No. 1922 C. a. 215-12 a Tribunalului din Tg. Mureș, ca for apelativ în procesul cu văduva reclamantă Gheorghie

Barotossy pentru rezilierea contractului de arendă și acc.

După ascultarea referatului făcut de Consilierul Dr. N. Vecerdea. Curtea deliberând asupra cererii de reviziune în care intimatul se plânge contra Tribunalului afirmând că acela a violat norme de drept material și formal prin interpretarea și aplicarea greșită a contractului de arendă și prin omiterea probeilor prin care el voia să dovedească că reclamanta nu și-a împlinit datoriile de arendatoare.

Plângerea intimatului este bazată pentru că Tribunalul într'adevăr n'a stabilit dacă reclamanta și-a împlinit sau nu în întregime și la timp, îndatoririle luate asupra ei, atât în contractul de arendă cât și în învoiala judecătorească încheiată cu intimatul la 17 August 1920 sub No. 1920 P. 3933/2 la judecătoria de ocol din Reghinul-Săsesc, iar probele oferite de către intimat în sensul că reclamanta nu și-a împlinit datorințele nu le-a acceptat.

Din acest motiv în numele legii Inalta Curte dizolvă sentința dată de Tribunalul din Târgu-Mureș ca for apelativ sub No. 1922 C. a. 215—13 restituind acestuia întreg dosarul ca să continue procedura ascultând martorii anunțați de intimat, dând ocazie părților litigante să-și facă observațiunile și apoi să aducă sentința nouă, hotărând și asupra suportării speselor de reviziune statorite de Inalta Curte în sumă de 500 lei.

Dată și citită în ședință publică azi 4 Ianuarie 1924.

Decizia No. 45—924. Ardeal Dosar No. 543—923

S'a luat în cercetare apelul reclamanților Sever Barbu, Dr. Iuliu Grecu și soții contra sentinței No. 1918 C. 512—51 a Curții de Apel din Târgu-Mureș în proces cu „Societățile Comerciale și Industriale”, Prima Societate Comercială de plutire și „Societatea Anonimă de Industrie Forestieră” din Reghinul-Săsesc pentru anulare de contract, radiere de întabulare și acoesorii.

Inalta Curte, după ascultarea referatului dlui consilier Dr. Nicolae Vecerdea, în lipsa părților, înalta Curtea a intrat în deliberare.

Față de acțiunea reclamanților firmele intimatate au validat diferite excepțiuni, dintre cari Curtea de Ap l numai excepțiunea resucapiunei a aflat-o de acceptabilă și în baza aceasta a respins acțiunea.

Intimatele firme nu fac apel, deci excepțiunile neacceptate și respinse de Curtea de Apel nu cad sub supracenzurare.

În contra sentinței Curții de Apel numai reclamanții apelează, declarând ca eronat punctul de vedere juridic al Curții de Apel, de oarece usucapiune nu subversează în favoarea intimatelor firme, fiindcă nici intimata I, nici intimata II, nu pot invoca posesiunea faptică, justă, de bunăcredință, reală și neîntreruptă de cel puțin 30 ani, astfel chestiunea de rezolvat e numai aceea, că subversează resucapiune în favoarea firmelor intimatate, sau nu?

Curtea de Apel pe acea bază stabilește subverzarea resucapiunei, ca în registrele composesoratului în anii 1879—80 a trecut ca legitimată la composesorat în locul reclamanților, respectiv a antecesorilor, intimata I, și dela această dată până la 1912, în care an s'a intentat acțiunea, au trecut 30 de ani.

Introducerea firmei intimatate I în registrele composesoratului e actul administrativ al composesoratului efectuat din punctul de vedere al evidenței și al controlului, fiind în interesul composesoratului a ști că cine și în ce cotă participă la drepturile și obligațiunile composesoratului, prin urmare introducerea firmei în registrele composesoratului, nefiind actul juridic al reclamanților, cu atât mai puțin poate servi ca dovadă contra reclamanților, cu cât fiind reclamanții în acele timpuri încă minori, fără aprobarea autorității tutelare față de reclamanți introducerea în registre trebuie considerată neexactă.

Dar nu poate servi de instrument probator față de reclamanți introducerea firmei intimatate în registrele composesoratului, nici în baza paragrafului 1460 al codului civil austriac, care pretinde expres, că posesiunea să fie faptică, justă de bunăcredință și reală sub întreg decursul timpului prescrist; căci numai o astfel de posesiune duce la câștigarea dreptului de proprietate prin resucapiune.

Introducerea firmei intimatate în registrele composesoratului nu dovedește față de reclamanți posesiune, căci sub durata composesoratului intimata firmă nu a avut și nici nu a putut avea posesiune faptică și reală pentru că registrele composesoratului numai relațiunea de legitimare o dovedesc față de composesorat dar nu posesiunea individuală și faptică a membrilor induși în registre de oarece composesoratul ca corporațiune, iar nu ca membrii posedază; prin urmare intimatatele firme nu pot invoca în favoarea lor expirarea timpului legal al usucapiunei de 30 de ani, cu atât mai puțin cu cât intimatatele nu au produs nici o dovadă, că posesiunea lor faptică de la care dată a luat ființă; de unde urmează, că față de reclamanți intimatatele firme nu pot opune drept de proprietate câștigat prin resucapiune.

Față de acestea, n'are bază legală deducțiunea Curții de Apel, că reclamanții sunt a se privi juridic ca atari, cari ulterior au avut cunoștință despre vânzarea făcută de Patriciu Barbu și că au aprobat ulterior acea vânzare, pentru că indiciile din care Curtea de apel face această deducțiune nu sunt apte a justifica această deducțiune și anume:

Din împrejurarea, că dela 1889, când dreptul de proprietate s'a întabulat pentru intimata I, au decurs 13 ani până la intentarea acestui proces; din împrejurarea, că Patriciu Barbu a fost nu numai plenipotențiat pentru aranjarea lăsamântului ci a fost și cumnatul reclamanților nu se poate juridic deduce, că reclamanții până la moartea lui Patriciu Barbu obvenită în 1902 a trebuit să se intereseze de vânzare și a fost exclus să nu fi avut cunoștința despre aceasta mai departe.

Din împrejurarea, că reclamanții nu și-au validat dreptul lor în decurs de 13 ani și că unele averi le-au vândut intimatei I, tot asemenea nu se poate deduce, că reclamanții ulterior au consimțit la vânzarea făcută de P. Barbu.

Este eronată și fără bază legală deducțiunea Curții de Apel pentru că este în contradicție faptele de dânsa în proces și neatacate de intimatate, anume este stabilit, că Patriciu Barbu n'a avut plenipotența dela erezi să vândă realitățile, că reclamanți n'au fost înștiințați despre deciziunile aduse în cauza lăsamântară, că P. Barbu a operat lăsamântul contra metreselor reclamanților, că față de reclamanți nu

subversează prescripțiunea și în fine, că din toate acestea chiar și Curtea de Apel constată, că actofatul nu se poate denega dela reclamanți.

Astfel deducțiunea referitoare la asentimentul ulterior al reclamanților fiind nebazată, acela a trebuit simplamente eliminată din motivele sentinței Curții de Apel ca neexistentă.

Din aceste motive, în numele legii, înalta Curte schimbă sentințele ambelor foruri inferioare și anume a Tribunalului Târgul-Mureș 1915 P. 271—31, precum și a Curții de Apel Târgul-Mureș 1918 C. 512—51 și enunță că acțiunea reclamanților din motivul bazat pe usucapiune nu se poate respinge, prin urmare îndrumă Tribunalul din Târgul-Mureș ca for de primă instanță să ascultând părțile în mod protocolar, să aducă sentința meritorică în cauză, dispunând totodată asupra suportării speșelor în a treia instanță stabilite pentru reclamanți în sumă de 5000 lei.

Data și citită în ședință publică, jiniă azi, 4 Ianuarie 1924.

Decizia Nr. 46—924. Ardeal Dosar Nr. 864—925

S'a luat în cercetare cererea de reviziune a intimatului A. Croo contra sentinței Nr. 1922 C. I. 1106—12 a Curții de Apel din Oradea-Mare în procesul cu reclamanții M. Stein și soții pentru proprietatea unor imobile.

Prezinte D-l avocat Dr. Cherecheș pentru intimat, ca substituit al D-lui Dr. Gh. Simionca avocat și D-l avocat L. Oanea pentru recurenții în baza procurorilor dela dosar.

S'a ascultat referatul D-lui Consilier Dr. N. Vecerdeș și pe Domnii avocați în susțineri și combateri cu cheltueli.

Curtea deliberând asupra cererii de reviziune în care intimatul se plânge contra Curții de Apel afirmând că aceia a stabilit starea faptică a procesului în contradicție cu conținutul actelor dela dosar și că a violat norme de drept formal și material când nu i-a admis respective ia desconsiderat dovezile pe cari le-a oferit pentru răsturnarea stării faptice.

Cererea de reviziune a intimatului n'are bază legală pentru că atât Tribunalul în sentința sa dată la 13 Noembrie 1920 sub Nr. 1917 C. 1338—13 în procesul fundamental și în cea de sub Nr. 1921 C. 919—6 dată în procesul înouit cât și Curtea de Apel în motivarea citatei sale sentințe, au lămurit și stabilit starea faptică cu exactă respectare a paragrafului 401 P. C. invocând anume și luând în considerare în deosebi și depozițiunile martorilor audiați în procesul fundamental a căror nouă audiere o prelinde intimatul precum a actelor și documentelor pe cari le citează intimatul, iar concluziunile juridice și le-au tras ambele instanțe aplicând corect paragraful 270 P. C. pe când intimatul conform stării faptice stabilite n'a produs nici o probă nouă care să nu fie produsă și ponderată în procesul fundamental.

Din aceste motive în numele legii înalta Curte nu admite cererea de reviziune a intimatului A. Croo și obligă pe acesta ca să solvească reclamantei Elena Stein 3000 (trei mii) lei spese de reviziune în termen de 15 zile și sub urmarea execuțiunii.

Data și citită în ședință publică azi 24 Ian. 1924.

INFORMAȚIUNI

„Ardealul Juridic” începe cu numărul acesta publicarea de *Rezumate de Jurisprudența* stabilită de Juecătorile, tribunalele și Curțile de Apel din Ardeal într'o rubrică aparte. Datorită bunet voiaje a d-lor magistrați de a ni-le trimite, le mulțumim pantru această contribuție la progresul jurisprudenței române.

După cum am anunțat în numărul nostru din Ianuarie, Consiliul superior al Magistraturii interpretând art. 86 și 95 din legea de org. a Magistraturii în sensul, că magistrații respinși la examenul de Juecător se vor putea prezenta la un nou examen jinit în cursul unui an dela promulgarea legel.

Onor. Ministerul Justiției din București a fixat o nouă sesiune de examene de capacitate pentru luna Iunie 1925. La acest examen vor fi chemați a se prezenta conform legii, toți d-nii Juecători și procurori provizorii, supleanții, substituții și ajutorii de Juecător fără examen, precum și acela care dintre acești magistrați prezentându-se în sesiunea de examene din Decembrie 1924 au fost respinși ori s'au retras de bună voe.

Examenele de capacitate pentru magistratură isprăvinduse, iar rezultatele fiind aprobate de Consiliul superior al Magistraturii, On. Minister al Justiției față de faptul că pentru început rezultatele sunt cam neegale — jinite fiind în 4 centre universitare diferite — a-luat deciziunea, ca magistrații în funcțiune reușiți, să fie confirmați definitiv în locurile pe care le ocupă actualmente.

În ziua de 14 Martie curent avocatul fruntaș din Oradea-Mare dl. dr. Aurel Lazar, a jinit la baroul din acel oraș o interesantă conferință cu titlul *Juecător și avocat*. Distinsul jurist și patriot a tratat chestiunea înfrățirei barourilor din Ardeal și celor din Regat ca și conlucrarea frățească între magistrați și avocați. Relevând cu talent legătura sufletească ce trebuie să existe în interes superior între mânuitorii și cel ce aplică legile țării, dl. Aurel Lazar a aratat progresele unificării sufleteșii între aceste categorii de intelectuali, care la un loc ajută consolidarea justiției țării.

Această interesantă conferință ca și toate la fel ce primim la redacție, ar merita să fie tipărite și răspândite cât mai mult prin intermediul barourilor respective. Noi le vom rezuma la timp, căci spațiul restrâns al revistei nu permite publicarea lor în extenso.

S'a pus sub tipar și în curând va apare un „Cod Administrativ” în două volume, cuprinzând peste 140 legi, regulamente, jurnale ale consiliului de miniștri, deciziuni și circuli ministeriale, cu caracter administrativ, de poliție și jandarmarie, având textele complete și modificările la zi, lucrare a d-lor Ioan Panaitescu director în ministerul de Justiție, Virgil Ionescu-Darzeu directorul de interne și Mator A. Panaitescu din jandarmarie. Acest cod mai cuprinde și legile și regulamentele exinse în teritoriile alipite, iar volumul II. va avea și legile ce se vor vota în actuala sesiune parlamentară. Lucrarea interesează pe toți funcționarii de administrație și de poliție cum și pe d-nii magistrați, avocați etc. Prețul ambelor volume având peste două mii pagini, 400 lei. Doritorii se vor adresa dlui Ioan Panaitescu, str. Lascar Catargiu No. 12, București.